

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ: КУЛЬБАБСЬКА О.В., ШАТІЛОВА Н.О. „ПИШУ, ЯК СЕРЦЕ ДИКТУЄ...”

(ІДІОСТИЛЬ СИДОРА ВОРОБКЕВИЧА) : МОНОГРАФІЯ – ЧЕРНІВЦІ, 2016 – 456 с.

Наталія РУСНАК,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці (Україна)
n.rusnak23@rambler.ru

RUSNAK NATALIA. REVIEW OF THE MONOGRAPH BY KUL'BABS'KA O.V., SHATILOVA N.O. "I WRITE AS THE HEART DICTATES ..." (IDIOSTYLE OF SIDOR VOROBKEVICH): MONOGRAPH – CHERNIVTSI, 2016, – 456 P.

Natalia RUSNAK,

Chernivtsi National University
named by Yuriy Fedkovich, Chernivtsi (Ukraine)

Руснак Наталия. Рецензия на монографию: Кульбабская О.В., Шатилова Н.О. „Пишу, как сердце диктует...” (Идиостиль Сидора Воробкевича) : Монография – Черновцы, 2016 – 456 с. Рецензия на монографию о доминантных чертах художественных текстов Сидора Воробкевича. Анализ проведен на фонетическом, лексическом, фразеологическом и грамматическом уровнях. Монография может быть полезна для филологов, прежде всего для лингвистов, аспирантов и студентов гуманитарных факультетов.

Ключевые слова: Сидор Воробкевич, художественный текст, доминантная черта, маркер, фольклоризм, диалектизм.

Грунтовне монографічне дослідження О.В. Кульбабської та Н.О. Шатілової „Пишу, як серце диктує...” (Ідиостиль Сидора Воробкевича) відповідає антропозорієнтованій лінгвістиці, в центрі якої посилено увага мовознавців до вивчення культурної самобутності народу, відбитої в національно-мовній картині світу конкретного письменника. Дослідження проведено

з використанням новітніх наукових концепцій і парадигм, що дає підстави стверджувати про його відповідність новим галузям мовознавства – ідиостилістиці та лінгвоперсонології.

У науковій розвідці всебічно висвітлена постать Сидора Воробкевича, у багатовимірному таланті якого поєдналися покликання самобутного поета, прозаїка, драматурга, композитора світської та церковної музики, фольклориста, визначного педагога, громадсько-культурного діяча, редактора буковинських часописів і одночасно православного священика, професора богословського факультету Чернівецького університету, а головне, – великого українського патріота, одного з перших будителів національного українського духу на Буковині. Т. Галіп писав, що на теренах Буковини виробився своєрідний локальний „патріотизм – „буковинізм”, якому дав вираз поет і композитор Ісидор Воробкевич у своїх піснях, наприклад, „Буковина моя мила, мій солодкий краю”, або Ю. Федькович „В Буковині любо жити, любо і вмирати...”.

Наукова розвідка чернівецьких авторів про мовознавчу спадщину Сидора Воробкевича заповнює лауну щодо стану української мови на західноукраїнських землях на зламі ХІХ та ХХ століть та її внеску в розвиток української літературної мови.

Відзначаємо інноваційний підхід до опису мовних особливостей художніх творів видатного письменника Буковини з оперттям на поняття *мовна домінанта*, яке автори визначили як яскравий у мовному плані, часто повторюваний елемент (слово або конструкція-маркер), що визначає специфіку художнього тексту і є прикметною ознакою авторського стилю та суголосний із загальною настановою письменника. Автори підкреслюють, що доміантним у художньому тексті є засіб, тісно пов’язан-

ний із тематикою та змістом художнього твору, який у процесі мовленнєвого потоку вирізняє семантика, експресивно-емоційне забарвлення, оригінальність. Щоб претендувати на домінування, виявляти специфіку авторського стилю, мовний засіб повинен часто траплятися в тексті, адже категорію індивідуального в стилі письменника формують повторюваність та закономірність мовних одиниць.

У монографії проаналізована мова художніх творів буковинського письменника через домінантні риси ідіостилу на лексичному, фраземному і граматичному рівнях.

Монографія добре структурована, логічно вибудована. Теоретичний блок роботи засвідчив високий науковий рівень запропонованого дослідження.

Перший розділ „Лінгвістичний аспект дослідження ідіостилу письменника” – методологічна платформа аналізу: зіставлено та розмежовано низку близьких наукових понять, як-от: *ідіостиль, ідіолект, індивідуально-авторська картина світу, мовна особистість, образ автора*; схарактеризовано термін *мовна домінанта* як ідентифікатор ідіостилу письменника.

Другий розділ „Мовна особистість Сидора Воробкевича: чинники становлення” висвітлює джерела формування національно-мовного світогляду письменника та його роль в історії літературної мови на Буковині. Творчість Сидора Воробкевича тяжіє до поглибленого змалювання реальних картин життя, художні тексти письменника О. Маковей назвав „правдивими образками з народного життя”.

Третій, четвертий, п'ятий розділи прикладного характеру відзначені

виваженим фаховим викладом, аргументованістю основних положень, самостійністю та оригінальністю спостережень.

У третьому розділі „Лексичні маркери ідіостилу Сидора Воробкевича” описано фонетичні та словотвірні особливості діалектної лексики, охарактеризовано тематичні групи лексики в класах самостійних частин мови, у такий спосіб сформована багатовимірною семантичною класифікацією діалектної лексики. Детально проведений аналіз засвідчують 14 тематичних груп діалектизмів-іменників. У розділі знайшли відображення частотність діалектизмів, стилістичні функції цього шару лексики в художніх творах письменника, лексикографічна репрезентація діалектної лексики з творів Сидора Воробкевича.

Особливої уваги заслуговує четвертий розділ монографії „Загальнономовне та індивідуально-авторське у фраземіці Сидора Воробкевича”, який репрезентує арсенал паремійних одиниць народного мовлення, ілюструючи креативний характер буковинського мовомислення. До аналізу залучено примовки, прислів'я (*Яка вродила ся, така вдала ся*), формули привітання та прощання (*Нехай Господь вас провадить, – сказала стара...*), формули побажання (*Бодай ти здорова була!*), формули гостинності (*Прошу мої гості; чим хата має, тим і приймає*), формули незурочення (*Як самі здорові знаєте, що на пущенє говіти треба*), формули прокльонів (*Бодай вам Господь згріхів не пустив*), вигуків формули (*Бідонько моя солоня!*), формули гумористичного характеру та каламбури (*Вороний коник на леваді пасе ся, потанцюю з Федорихов, бо файно трясе ся*), формули, пов'язані з релігійними віруваннями (*Хвалити Господа, що ті злопам'ятні злидні на віки пропали!..*).

Тут відображено стилістичний потенціал загальнономовних фразем в ідіостилі письменника та індивідуально-авторські трансформації паремійних одиниць у творах письменника, з-поміж яких схарактеризовано *субституцію у фраземах, розширення компонентного складу зазначених одиниць та контамінацію структури фразем*.

У п'ятому розділі „Грамматичні домінанти ідіостилу Сидора Воробкевича в аспекті лінгвостилістики” розглянуто морфологічні та синтаксичні маркери мовостилу письменника. У цьому розділі докладно описано специфічні риси буковинського мовлення на морфологічному рівні: словозміну іменників, особливості займенникового слововживання та службових слів у структурі речення. Заслуговує схвалення аналіз *синтаксичних фольклоризмів*, відображено традиційні фольклорні означення (*хрещатий барвінок, рута зелена*), прикладкові асоціативні словосполучення і складні парні комплекси (*козир-дівка, дук-богатири*), стилістичні фігури: семантико-синтаксичний паралелізм, різноманітні повтори, фольклорні порівняльні конструкції, народнопісенні звертання (*матінко дорога, мамо, зозуле вивенька*).

Наукова розвідка О.В. Кульбабської та Н.О. Шатілової „Пишу, як серце диктує...” (Ідіостиль Сидора Воробкевича) має вагому наукову новизну, вартісне теоретичне і практичне значення. Це перше в українському мовознавстві монографічне дослідження ідіостилу буковинського письменника.

Наукове видання надзвичайно гарно оформлене, має вишуканий вигляд.

Монографічне дослідження, безсумнівно, буде корисним для науковців, викладачів, аспірантів, магістрантів, учителів загальноосвітніх навчальних закладів, усіх залюблених у рідне українське слово.

Rusnak Natalia. Review of the monograph by Kul'babs'ka O.V., Shatilova N.O. "I write as the heart dictates ..." (Idiostyle of Sidor Vorobkevich) : Monograph – Chernivtsi, 2016, – 456 p. Review of the monograph on the dominant features of the artistic texts of Sidor Vorobkevich. The analysis was carried out on the phonetic, lexical, phrasemomic and grammatical levels. The monograph can be useful for philologists, first of all for linguists, post-graduate students and students of humanitarian faculties.

Key words: Sidor Vorobkevich, artistic text, dominant feature, marker, folklore, dialectic.

Руснак Наталія – доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Коло наукових інтересів: когнітивна лінгвістика, діалектологія, етнолінгвістика, прагматична текстологія. Автор понад 100 наукових праць, у тому числі 2 монографії.

Rusnak Natalia – doctor of philological sciences, Professor of the department of Modern Ukrainian Literature Language of Chernivtsi National University named after Uriy Fedcovich. Science interests: cognitive linguistics, dialectology, ethno-linguistics, pragmatic textology. Author of over 100 scientific papers, including 2 monographs.

Received: 24.04.2017

Advance Access Published: June, 2017

© N. Rusnak, 2017